Zorginstituut Nederland | NZa | Autoriteit Consument & Markt | maatschappelijk aanvaardbare uitgaven geneesmiddelen

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Prof. dr. J.A. Bruijn
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

15 oktober 2025

Betreft: aanbieding adviesrapport ‘Naar maatschappelijk aanvaarbare prijzen voor dure medicijnen’

Geachte heer Bruijn,

Via deze brief bieden wij u graag ons advies ‘Naar maatschappelijk aanvaarbare prijzen voor dure medicijnen’ aan. Dit advies is het resultaat van het programma Maatschappelijk Aanvaardbare Uitgaven Geneesmiddelen (MAUG).

Naar maatschappelijk aanvaarbare prijzen voor dure medicijnen
Medicijnen zijn van groot belang voor de gezondheid van mensen. Als samenleving zijn we bereid daar veel voor te betalen, zodat betekenisvolle innovaties bij patiënten terecht kunnen komen. Tegelijkertijd zijn er zorgen. Vanwege stijgende uitgaven, (zeer) hoge vraagprijzen en het ontbreken van inzicht in de kosten van de fabrikant, is het belangrijk dat de overheid zorgt dat prijzen van dure medicijnen maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Elke euro kan immers maar één keer worden uitgegeven. Als dure medicijnen te veel beslag leggen op het zorgbudget, gaat dat ten koste van andere zorg. In ons rapport beschrijven wij adviezen en acties om te komen tot maatschappelijk aanvaardbare prijzen van medicijnen. Zodat we met het beschikbare geld meer gezondheid realiseren.

Geactualiseerd beoordelingskader moet leiden tot aanvaardbare medicijnprijzen
Met het huidige beoordelingskader krijgt het Zorginstituut inzicht in de kosteneffectiviteit van nieuwe dure medicijnen en in het risico dat deze medicijnen andere goede zorg verdringen. Die kosteneffectiviteit en dit risico blijven belangrijk. Maar een kosteneffectieve prijs voor een medicijn is niet hetzelfde is als een maatschappelijk aanvaardbare prijs. Een actualisering van het beoordelingskader van het Zorginstituut moet leiden tot een betere vaststelling van de maatschappelijk aanvaardbare prijs. Hiervoor hebben wij in ons advies zes samenhangende uitgangspunten vastgesteld die daarbij leidend zijn:

1. Gezondheidswinst staat voorop: levert een medicijn meer gezondheid op, dan mag het ook meer kosten.
2. Bij ernstige aandoeningen mag de prijs hoger zijn dan bij minder ernstige aandoeningen.
3. Is het niet helemaal zeker hoe goed het medicijn werkt? Dan kan de maatschappelijk aanvaardbare prijs lager zijn.
4. Hoe meer geld de samenleving in totaal aan één medicijn uitgeeft, hoe lager het maatschappelijk aanvaardbare prijsniveau voor dat medicijn.
5. Als het aannemelijk is dat de fabrikant de kosten van onderzoek en ontwikkeling heeft terugverdiend, hoort de prijs van een medicijn te dalen.
6. Bij minder vernieuwende medicijnen kan de maatschappelijk aanvaardbare prijs lager zijn.

Met een geactualiseerd beoordelingskader verwachten we u nog beter te adviseren over de toelating van nieuwe medicijnen. De komende tijd werkt het Zorginstituut uit hoe zij de uitgangspunten gaat vertalen naar concrete prijsadviezen. Naar verwachting is dit beoordelingskader eind 2026 in gebruik. Wij adviseren u om de prijsadviezen die voortkomen uit het geactualiseerde kader goed na te leven bij de prijsonderhandelingen met fabrikanten. En om duidelijker uit te leggen aan de samenleving waarom u besluit een medicijn wel of niet te vergoeden. Inzicht in uw keuze en onderliggende argumenten is belangrijk voor de maatschappelijke legitimiteit van deze keuze. Het stelt de Tweede Kamer, namens de maatschappij, in staat om deze keuzes te beoordelen.

Versterk concurrentie tussen medicijnfabrikanten
Wij adviseren u ook om maatregelen te nemen die concurrentie tussen medicijnfabrikanten versterken. Concurrentie zorgt namelijk voor lagere prijzen. Maar concurrentie tussen medicijnfabrikanten komt niet altijd tijdig op gang. Het advies is onder meer om op Europees niveau af te dwingen hoe fabrikanten onderzoek moeten opzetten. Zodat verschillende medicijnen beter met elkaar te vergelijken zijn. Daarnaast adviseren wij om vergelijkbare medicijnen op dezelfde manier te vergoeden: via het ziekenhuis óf via de openbare apotheek. Dat voorkomt ongewenste financiële prikkels en is beter voor de onderhandelingspositie. Tot slot adviseren wij om prijsonderhandelingen beter op elkaar af te stemmen, zodat de onderhandelingsmacht van uw ministerie, zorgverzekeraars en (inkooporganisaties van) zorgaanbieders sterker wordt.

Maximumtarieven en sterker toezicht als concurrentie ontbreekt
Als concurrentie tussen medicijnfabrikanten ontbreekt en er geen sprake is van maatschappelijk aanvaardbare prijzen, moet de overheid ingrijpen. Het eerdergenoemde beoordelingskader is daar een belangrijk instrument voor. In ons rapport beschrijven we ook hoe tariefregulering en toezicht hieraan bij kan dragen. De NZa verkent of het mogelijk is om maximumtarieven voor dure intramurale medicijnen beter aan te laten sluiten bij wat maatschappelijk aanvaardbaar is. Wij vragen de regering ook om meer bevoegdheden voor de ACM om economische machtsposities van fabrikanten te bestrijden. Dat kan onder andere met een inroepbevoegdheid, zodat de ACM ook kleine fusies en overnames kan toetsen die nu onder de meldingsdrempels vallen. En met een ‘new competition tool’ om concurrentie tussen bedrijven op gang te brengen in sectoren waar concurrentie nu hapert.

Over het programma MAUG

In februari 2023 hebben de ACM, de NZa en Zorginstituut Nederland naar aanleiding van de motie Kuiken[1] een gezamenlijke werkagenda over maatschappelijk aanvaardbare prijzen van en uitgaven aan geneesmiddelen opgesteld[2]. Daarin staan de thema's waarmee wij aan de slag zijn gegaan. De uitvoering van deze werkagenda gebeurt sinds half 2023 in het gezamenlijke programma Maatschappelijk Aanvaardbare Uitgaven Geneesmiddelen (MAUG)[3]. Op 23 mei 2024 hebben wij u geïnformeerd over de voortgang van het programma MAUG.[4] U heeft daarop de Tweede Kamer geïnformeerd.[5]

Burgers vinden medicijnen belangrijk, maar niet tegen elke prijs

In opdracht van de MAUG-programmapartijen onderzocht het Radboudumc[6] welke elementen burgers belangrijk vinden om te komen tot maatschappelijk aanvaardbare uitgaven aan en prijzen van medicijnen. Hun conclusie: burgers vinden medicijnen belangrijk, maar niet tegen elke prijs. Burgers zijn bereid om hogere prijzen te accepteren als medicijnen aantoonbaar veel gezondheidswinst opleveren, de kwaliteit van leven verbeteren of ervoor zorgen dat burgers weer kunnen deelnemen aan de maatschappij. Aan de andere kant zijn burgers kritisch wanneer er sprake is van onzekerheid over de effectiviteit of veiligheid, wanneer het geneesmiddel beperkt vernieuwend is, en wanneer de prijs fors hoger ligt dan in andere landen. De raadpleging bestond uit een burgerforum (24 deelnemers) en een landelijke enquête (884 deelnemers). Niet eerder zijn burgers op deze manier betrokken geweest om inhoudelijk mee te denken in het debat over de prijzen van dure medicijnen. De perspectieven van burgers geven een uniek inzicht in hoe de maatschappij over dit vraagstuk denkt. De deelnemers aan het burgerforum hebben ook een 'burgerstandpunt dure geneesmiddelen' geformuleerd.[7] Voor ons advies boden de uitkomsten van de burgerraadpleging van Radboudumc nuttige inzichten. Deze resultaten laten zien dat er een breed maatschappelijk draagvlak is om kritisch te kijken naar de prijzen van dure medicijnen.

Op 18 juni 2025 hebben wij vooruitlopend op ons advies de Burgerraadpleging Dure Geneesmiddelen opgeleverd en u geïnformeerd over de voortgang.[8] U heeft deze informatie aan de Tweede Kamer gestuurd.[9]

[1] Kamerstuk 29 477, nr. 722
[2] Op weg naar maatschappelijk aanvaardbare prijzen en uitgaven van geneesmiddelen in het basispakket
[3] Maug.nl
[4] Voortgang programma MAUG, 23 mei 2024
[5] Kamerbrief 24 mei 2024, 3838761-1066679-GMT
[6] Rapport 'Niet tegen elke prijs', Burgerraadpleging Dure Geneesmiddelen, Radboudumc, juni 2025
[7] Burgerstandpunt van het Burgerforum Dure Geneesmiddelen, Radboudumc, juni 2025
[8] Aanbieding Burgerraadpleging Dure Geneesmiddelen en voortgang programma MAUG, 18 juni 2025
[9] Kamerbrief 3 juli 2025, 4143609-1084776-GMT

Tot slot
Wij zijn ervan overtuigd dat maatregelen noodzakelijk zijn en blijven voor de houdbaarheid van de zorg en de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg voor toekomstige generaties. Wij blijven onze samenwerking als overheidspartijen voortzetten om opvolging te geven aan de acties uit dit adviesrapport en het signaleren van nieuwe acties die nodig zijn.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt

Martijn Snoep
Voorzitter Raad van Bestuur

Nederlandse Zorgautoriteit

Geranne Engwirda
Voorzitter Raad van Bestuur

Zorginstituut Nederland

Mark Janssen
Voorzitter Raad van Bestuur

Bijlage: Advies 'Naar maatschappelijk aanvaardbare prijzen voor dure medicijnen'